

Brussel, 13 november 2023
(OR. en)

14512/23

COPS 542
POLMIL 301
ESPACE 84
CONOP 113
EUMC 473
EU-GNSS 20
TRANS 497
CSC 522
CSDP/PSDC 767
CFSP/PESC 1526

RESULTAAT BESPREKINGEN

van:	het secretariaat-generaal van de Raad
aan:	de delegaties
nr. vorig doc.:	ST 14509/23 COPS 512 POLMIL 284 ESPACE 77 CONOP 102 EUMC 452 EU-GNSS 18 TRANS 454 CSC 501 CFSP/PESC 1447 CSDP/PSDC 730
Betreft:	Conclusies van de Raad over de EU-ruimtestrategie voor veiligheid en defensie

Voor de delegaties gaan hierbij de conclusies van de Raad over de EU-strategie voor veiligheid en defensie, die de Raad tijdens zijn zitting van 13 november 2023 heeft goedgekeurd.

**Conclusies van de Raad
over de EU-ruimtestrategie voor veiligheid en defensie**

DE RAAD VAN DE EUROPESE UNIE,

HERINNEREND AAN:

- Een strategisch kompas voor veiligheid en defensie – Voor een Europese Unie die haar burgers, waarden en belangen beschermt en bijdraagt aan de internationale vrede en veiligheid¹;
- Conclusies van de Raad van 23 mei 2023 over een eerlijk en duurzaam gebruik van de ruimte²;
- Conclusies van de Raad van 10 juni 2022 over een Europese aanpak van ruimteverkeersmanagement³;
- Conclusies van de Raad van 23 mei 2022 over de ontwikkeling van de cyberstrategie van de Europese Unie⁴;
- Conclusies van de Raad van 21 juni 2022 over een kader voor een gecoördineerde EU-respons op hybride campagnes⁵;
- Conclusies van de Raad van 11 november 2020: "Richtsnoeren voor de Europese bijdrage aan de vaststelling van kernbeginselen voor de mondiale ruimte-economie"⁶;

¹ Doc. 7371/22.

² Doc. 9675/23.

³ Doc. 10071/22.

⁴ Doc. 9364/22.

⁵ Doc. 10016/22.

⁶ Doc. 12851/20.

1. ERKENT dat ruimtevaarttechnologiegegevens en -diensten onmisbaar zijn geworden voor de Europese samenlevingen en economieën en in het dagelijks leven van de Europeanen en dat zij een motor zijn voor onderzoek, technologische ontwikkeling en innovatie, dat zij banen scheppen en voor economische groei zorgen, het Europese concurrentievermogen vergroten, de groene en de digitale transitie ondersteunen, de EU en haar burgers beschermen en vrijwaren en de veerkracht en veiligheid van de EU vergroten; BEVESTIGT aldus de strategische aard van de ruimte en de noodzaak om als Europeanen de huidige en toekomstige uitdagingen op dit gebied aan te pakken; BENADRUKT de vastbeslotenheid van de EU om als mondiale ruimtemogendheid onmiddellijk, maar ook met langetermijnmaatregelen, op deze uitdagingen te reageren;

2. HERHAALT dat de ruimte tot de global commons behoort, en dus beschikbaar is voor exploratie en gebruik door alle staten, zonder enige vorm van discriminatie op basis van gelijkheid en in overeenstemming met het internationaal recht; HERHAALT dat het internationaal recht, met name het Handvest van de Verenigde Naties en het internationaal humanitair recht, van toepassing is op de ruimte; en HERINNERT ERAAN dat het Verdrag inzake de kosmische ruimte, de andere VN-verdragen over de ruimte, voor zover van toepassing, en de in het kader van de VN ontwikkelde leidende beginselen de hoeksteen van de mondiale governance van de ruimte zijn en een essentieel kader vormen voor de vreedzame verkenning en het vreedzame gebruik van de ruimte ten voordele van alle landen, ongeacht hun mate van economische of wetenschappelijke ontwikkeling; BENADRUKT derhalve dat het van belang is ruimteactiviteiten in overeenstemming daarmee uit te voeren; DRINGT ER bij de Commissie OP AAN de resultaten te presenteren van de analyse van de juridische elementen en implicaties van de verklaring van aanvaarding door de EU van de rechten en plichten uit hoofde van de desbetreffende verdragen van de Verenigde Naties inzake de ruimte, die van alle grote ruimtemogendheden wordt verwacht, en zo nodig een voorstel ter zake op te stellen;

3. MERKT OP dat de ruimte steeds meer overbelast is en steeds meer wordt betwist en dat de op regels gebaseerde internationale orde de afgelopen jaren almaar meer op de proef is gesteld; BENADRUKT dat onverantwoord en vijandig gedrag op het gebied van de ruimte de afgelopen jaren is toegenomen, waardoor het risico op overloopeffecten op Europese burgers, organisaties, industrieën en bedrijven is toegenomen; WIJST NOGMAALS OP de negatieve gevolgen van destructieve tests met direct-ascent-ASAT-raketten (anti-satellietraketten), zowel voor de dreigingsperceptie als voor het genereren van ruimteschroot, dat de vrije toegang tot de ruimte kan hinderen; HERINNERT ERAAN dat de laatste Russische destructieve test met anti-satellietraketten in november 2021, die een aanzienlijke hoeveelheid ruimteschroot heeft gegenereerd, en de cyberaanval op de telecommunicatie-infrastructuur in de ruimte van ViaSat, die tijdens de escalatie van de Russische aanvalsoorlog tegen Oekraïne in februari 2022 plaatsvond, allebei aanzienlijke overloopeffecten hebben gehad, waaruit blijkt dat ruimtebeveiliging, ruimteveiligheid en cyberspace nauw met elkaar verbonden zijn; ONDERSTREEPT dat bedreigingen voor ruimtevaartinfrastructuur, -systemen en -diensten integraal deel kunnen uitmaken van hybride strategieën waarbij intimidatie, destabilisatie en economische ontwrichting worden gecombineerd, en onvoorzienbare gevolgen kunnen hebben voor een brede waaier van gebruikers; BENADRUKT dat dergelijk gedrag gevolgen heeft voor de veiligheid en defensie van de EU, haar lidstaten en haar burgers;

4. ERKENT dat onverantwoord en vijandig gedrag in de ruimte, waaronder pogingen om ruimtevaartinfrastructuur, -systemen en -diensten te belemmeren, te beïnvloeden, te verstoren of te vernietigen, essentiële ruimtediensten kunnen hinderen; BENADRUKT dat dit de veiligheid en beveiliging van de EU, haar lidstaten en haar burgers en haar economische veiligheid kan ondermijnen en gevolgen kan hebben voor essentiële diensten, waaronder diensten ter ondersteuning van democratische instellingen en processen, en de internationale veiligheid en stabiliteit in gevaar kan brengen;
5. HERINNERT ERAAN dat de ruimte van cruciaal belang is voor de vrijheid van handelen van de EU en voor autonome besluitvorming op het gebied van veiligheid en defensie, en HERHAALT het belang van de ruimte als operationeel domein voor veiligheid en defensie, samen met land, zee, lucht en cyberspace;
6. ONDERSTREEPT dat de veerkracht van de ruimteactiva van de EU en het vermogen om vijandig en onverantwoord gedrag snel op te sporen en te identificeren, moet worden vergroot, en dat er evenredig, doeltreffend en krachtig moet worden gereageerd, met gebruikmaking van alle beschikbare EU-instrumenten, in coördinatie met de EU-lidstaten, met inachtneming van hun nationale bevoegdheden en in overeenstemming met het specifieke karakter van het veiligheids- en defensiebeleid van bepaalde lidstaten;

7. ERKENT het belang van de ontwikkeling van ruimtesystemen en -diensten voor tweërlei gebruik om van meet af aan zoveel mogelijk rekening te houden met de behoeften van gebruikers op het gebied van veiligheid en defensie, en tegelijkertijd het noodzakelijke niveau van veiligheid en veerkracht te waarborgen en het civiele karakter van het ruimtevaart-programma van de Unie te behouden, en HERHAALT het belang van downstream-ruimteoplossingen voor veiligheid en defensie en de noodzaak om de gebruikersacceptatie te ondersteunen; ONDERSTREEPT dat dit zou helpen om innovatie in de EU te bevorderen, en het concurrentievermogen van de ruimtevaartsector en de samenwerking tussen de lidstaten te versterken;
8. BENADRUKT dat het vrijgeven van overheidsstrategieën, -doctrines en -beleid voor ruimteveiligheid een belangrijke transparantieverhogende en vertrouwenwekkende maatregel is, zoals erkend door de Verenigde Naties, en dat dit bijdraagt tot het verduidelijken van de intenties en een beeld geeft van de paraatheid van de EU en haar lidstaten om dreigingen te voorkomen en erop te reageren;
9. IS in dit verband INGENOMEN MET de gezamenlijke mededeling over een ruimtestrategie voor veiligheid en defensie van de Europese Unie⁷; IS VAN MENING dat de gezamenlijke mededeling de fundamenteen legt die nodig zijn om naar behoren om te gaan met het strategische karakter van de ruimte; en BENADRUKT dat de door de lidstaten in deze Raadsconclusies overeengekomen maatregelen tijdig moeten worden uitgevoerd;

⁷ Doc. 7315/23.

I. ONS INZICHT IN RUIMTEDREIGINGEN VERBETEREN

10. VERZOEKT de hoge vertegenwoordiger om, in coördinatie met de lidstaten en met gebruikmaking van hun deskundigheid, jaarlijks een vertrouwelijke analyse van het landschap van ruimtedreigingen op te stellen waarin aandacht wordt besteed aan actoren die de EU bedreigen op ruimtegebied; VERZOEKT de hoge vertegenwoordiger deze analyse op een "need-to-know"-basis te delen met de EU-lidstaten en relevante belanghebbenden in de EU; MOEDIGT de Commissie, evenals openbare en particuliere actoren op het gebied van de ruimtevaart, AAN bij te dragen aan het inzicht in ruimtedreigingen, via veiligheidsmonitoring van hun ruimtevaartprogramma's; ROEPT de gezamenlijke capaciteit op het gebied van inlichtingenanalyse (SIAC) OP om bij de herziening van de EU-dreigingsanalyse rekening te houden met de jaarlijkse analyse van het landschap van ruimtedreigingen;
11. MOEDIGT in dit verband AAN de SIAC onder leiding van de hoge vertegenwoordiger, samen met de militaire en civiele inlichtingendiensten van de lidstaten, te versterken, teneinde hun strategisch inzicht in ruimtedreigingen en counterspace te vergroten, door deze op te nemen in de inlichtingenvereisten; IS INGENOMEN MET de bijdrage van het Satellietcentrum van de EU (Satcen) ter ondersteuning van de SIAC als een nuttige autonome capaciteit van de EU die geospatiale inlichtingen verstrekt;

II. DE WEERBAARHEID EN BESCHERMING VAN RUIMTESYSTEMEN EN -DIENSTEN IN DE EU VERBETEREN

12. ONDERSTREEPT het belang van verdere verbetering van de bescherming en weerbaarheid van ruimtesystemen en -diensten, evenals van kritieke waardeketens, in de EU en haar lidstaten;

13. BENADRUKT de noodzaak van een gemeenschappelijk EU-kader voor veerkracht waarin rekening wordt gehouden met de specifieke kenmerken van de ruimtevaartsector en zijn industriële basis, de multidimensionale veiligheidsdreigingen voor ruimte-infrastructuren, -systemen en -diensten, en de noodzaak om versnippering van de eengemaakte markt voor ruimtediensten en -producten te voorkomen en tegelijkertijd het mondiale concurrentievermogen van de ruimtevaartindustrie van de EU te versterken; ERKENT het voornemen van de Commissie om, op basis van een effectbeoordeling en raadpleging van belanghebbenden, een wetgevingsvoorstel ("EU-ruimtetwet") te presenteren dat is afgestemd op de behoeften van de ruimtevaartsector en waarin belangrijke aspecten voor de veerkracht, veiligheid en duurzaamheid van ruimteactiviteiten aan bod komen, dat een aanvulling zou vormen op de NIS 2- en de CER-richtlijn, zou bijdragen tot de vaststelling en bevordering van gemeenschappelijke normen, en verantwoordelijk gedrag in de ruimte zou bevorderen, in overeenstemming met de lopende besprekingen in de VN; IS VOORSTANDER VAN nauw overleg met de lidstaten en HERINNERT ERAAN dat hun bevoegdheden en prerogatieven, onder meer bij het waarborgen van hun nationale veiligheid, volledig moeten worden geëerbiedigd; HERINNERT ERAAN dat het evenredigheidsbeginsel volledig in acht moet worden genomen bij de vaststelling en uitvoering van veiligheidsvereisten, rekening houdend met de specifieke kenmerken van de technologische capaciteiten van de lidstaten; ONDERSTREEPT de rol van het Agentschap van de Europese Unie voor het ruimtevaartprogramma (Euspa) als de structuur voor ruimtebeveiligingscontrole van het ruimtevaartprogramma van de EU, BENADRUKT zijn sleutelrol bij het waarborgen van de operationele veiligheid van de satellietssystemen van de EU, waardoor het bijdraagt aan de strategische autonomie van de EU, en ROEPT OP tot betere coördinatie tussen het Euspa en de nationale centra voor beveiligingscontrole;

14. ERKENT dat het belangrijk is het bewustzijn over en de veerkracht van de ruimtevaartindustrie van de EU te versterken, met name omdat commerciële actoren die bijdragen aan de veiligheid en defensie van de EU en haar lidstaten potentiële doelwitten kunnen worden van vijandelijk optreden, en IS derhalve INGENOMEN MET het voorstel van de Commissie om in 2024, met steun van het Euspa, het EU-centrum voor de uitwisseling en analyse van ruimteinformatie (ISAC) op te richten, teneinde de uitwisseling van beste praktijken op het gebied van weerbaarheidsmaatregelen te vergemakkelijken, veiligheidsexpertise te ontwikkelen en de veerkracht van de ruimtevaartindustrie van de EU, met inbegrip van nieuwe commerciële actoren ("nieuwe ruimtevaart"), te versterken;
15. ERKENT dat de technologische soevereiniteit en het concurrentievermogen van de ruimtevaartsector van de EU verder moeten worden versterkt door middel van voorzieningszekerheid en onbeperkte toegang tot kritieke technologieën die relevant zijn voor de ruimtevaartsector, waarbij ook wederzijds voordelige samenwerking met gelijkgestemde partners in stand moet worden gehouden; BENADRUKT het belang van de gezamenlijke taskforce van de Commissie (met de steun van het Euspa), het Europees Ruimteagentschap en het Europees Defensieagentschap (EDA), onder het gezag van de hoge vertegenwoordiger; DRINGT ER bij de Commissie OP AAN om in de chipverordening rekening te houden met de behoeften van de EU-ruimtesystemen, met als doel componenten te ontwikkelen waarvoor kritieke afhankelijkheden is geconstateerd en om EU-toeleveringsketens te ondersteunen die van cruciaal belang zijn voor EU-ruimtevaartmissies, met name voor de ruimtevaartprogramma's van de EU; NEEMT NOTA VAN de lopende herziening door de Commissie van de verordening betreffende de screening van buitenlandse directe investeringen en de relevantie daarvan voor de screening van buitenlandse directe investeringen indien er dreigingen voor de veiligheidsbelangen van de EU en/of de lidstaten zijn geconstateerd;

16. ONDERSTREEPT het belang van onderzoeks- en innovatieactiviteiten om de strategische afhankelijkheid van kritieke technologieën voor lopende en toekomstige ruimtevaartprojecten in de EU en voor de ruimtevaartprogramma's van de EU te verminderen en tegelijkertijd het mondiale concurrentievermogen van de ruimtevaartindustrie van de EU te vergroten; MOEDIGT de Commissie AAN een routekaart op te stellen voor toekomstige onderzoeks- en innovatieactiviteiten, in nauwe samenwerking met de lidstaten, de industrie in de EU en andere relevante belanghebbenden;
17. ONDERSTREEPT dat de innovatie op het gebied van opkomende en disruptieve technologieën, zoals nieuwe toegang tot ruimtevaarttechnologieën, onderhoud in de omloopbaan, intersatellietverbindingen of encryptietechnologieën, moet worden versneld;

III. REAGEREN OP RUIMTEDREIGINGEN

18. BENADRUKT dat het veiliger maken van de ruimte de veiligheid van de EU en haar lidstaten zal versterken; BEKLEMTTOONT dat de mogelijkheid moet worden uitgebreid om per geval alle beschikbare instrumenten te gebruiken om ruimtedreigingen te voorkomen, te ontmoedigen en, indien nodig, passend te beantwoorden;

19. VERZOEKT, op basis van de ervaring die de afgelopen jaren is opgedaan met de uitvoering van Besluit (GBVB) 2021/698 van de Raad van 30 april 2021⁸, de hoge vertegenwoordiger de architectuur voor respons op ruimtedreigingen te versterken en na te denken over aanvullende mogelijke antwoorden, zoals verklaringen en preventieve, stabiliserende en samenwerkingsmaatregelen in het kader van het gemeenschappelijk buitenlands en veiligheidsbeleid, zo nodig met inbegrip van beperkende maatregelen; ROEPT de hoge vertegenwoordiger, voor de capaciteitsopbouwaspecten in samenwerking met de Commissie, en de lidstaten OP een specifieke toolbox te ontwikkelen voor gezamenlijke EU-respons op onverantwoord en vijandig gedrag in het ruimtedomein, in nauwe coördinatie met de lidstaten, ter aanvulling van de veiligheidskaders die reeds voor andere strategische gebieden zijn vastgelegd, met name het instrumentarium voor cyberdiplomatie en de toolbox tegen hybride dreigingen, en voort te bouwen op de ervaring die is opgedaan met het tot stand brengen van die toolboxes;

⁸ Besluit (GBVB) 2021/698 van de Raad van 30 april 2021 betreffende de beveiliging van systemen en diensten die worden gestationeerd, geëxploiteerd en gebruikt in het kader van het ruimtevaartprogramma van de Unie en die een weerslag kunnen hebben op de veiligheid van de Unie, en tot intrekking van Besluit 2014/496/GBVB, laatstelijk gewijzigd bij Besluit (GBVB) 2023/598 van de Raad van 14 maart 2023 tot wijziging van Besluit (GBVB) 2021/698 teneinde er het programma van de Unie voor beveiligde connectiviteit in op te nemen.

20. HERINNERT ERAAN dat het besluit om een ruimtedreiging toe te schrijven aan een specifieke derde staat een soevereine politieke beslissing van de lidstaten blijft op basis van een brede waaier aan inlichtingen, informatie en technisch bewijsmateriaal, en per geval moet worden genomen in overeenstemming met het internationaal recht inzake de verantwoordelijkheid van staten; ONDERSTREEPT dat de uitwisseling van informatie en de samenwerking tussen de lidstaten onderling en met de Europese Dienst voor extern optreden (EDEO) moeten worden uitgebreid om tijdig relevante veiligheidsinformatie en -inlichtingen te kunnen verkrijgen, onder meer met betrekking tot een toeschrijving, waar mogelijk, en om zo een snelle, doeltreffende en onderbouwde respons op ruimtedreigingen en op vijandelijke acties in het ruimtedomein mogelijk te maken;
21. BENADRUKT dat, om de ruimtesystemen en -diensten van de EU en de lidstaten te beschermen tegen dreigingen, strategische inlichtingen moeten worden aangevuld met gedegen, bruikbare en tijdige informatie over veiligheidsrelevante gebeurtenissen in het ruimtedomein; BEKLEMT OONT dat dergelijke informatie inzake bewustzijn over het ruimtedomein (Space Domain Awareness – SDA) van essentieel belang is ter ondersteuning van het besluit dat moet leiden tot een respons op ruimtedreigingen en vijandelijke acties; HERINNERT ERAAN dat het SDA een soeverein prerogatief en soevereine capaciteit van de lidstaten is die zijn oorsprong in velerlei bronnen vindt, en dat het delen van deze informatie een soevereine en vrijwillige beslissing van elke lidstaat is; VERZOEKT de hoge vertegenwoordiger, de lidstaten met relevante vermogens en middelen, en de Commissie, naargelang het geval, regelingen vast te stellen voor het delen en gebruiken van dergelijke SDA-informatie, zodat de Raad met kennis van zaken de respons op een bepaalde ruimtedreiging kan bespreken;

22. VERZOEKT de lidstaten, waar nodig, de civiel-militaire samenwerking betreffende opleiding en oefeningen op het gebied van ruimteveiligheid en -defensie te versterken en de Europese competentie op het gebied van oefeningen, ontwerp, planning en evaluatie te vergroten door de vaardigheden en vermogens van de lidstaten ten volle te benutten, VERZOEKT de hoge vertegenwoordiger, voortbouwend op de jaarlijkse monitoring van de uitvoering van Besluit (GBVB) 2021/698 van de Raad en op andere door de lidstaten en partners georganiseerde ruimteoefeningen, een meerjarenplan op te stellen voor geregelde intercommunautaire oefeningen voor ruimteveiligheid en -defensie op verschillende niveaus, teneinde de respons van de EU op grootschalige ruimteveiligheidsincidenten te testen en te ontwikkelen, met deelname van de Raad, de Commissie en relevante belanghebbenden zoals het Euspa, de Militaire Staf van de EU en het Satcen van de EU, en in voorkomend geval relevante particuliere actoren; VERZOEKT de hoge vertegenwoordiger, naargelang het geval, de relevante werkgroepen van de Raad, waaronder het Militair Comité van de EU, hierbij te betrekken; BENADRUKT dat een dergelijk programma van ruimteoefeningen moet worden gekoppeld en bijdragen aan het algemene oefeningenbeleid van de EU;

23. BENADRUKT, in overeenstemming met het strategisch kompas, dat verder moet worden geïnvesteerd in wederzijdse bijstand, zoals verankerd in de EU-Verdragen (artikel 42, lid 7, van het Verdrag betreffende de Europese Unie), in overeenstemming met de desbetreffende beginselen van het internationaal recht en rekening houdend met het specifieke karakter van het veiligheids- en defensiebeleid van bepaalde lidstaten; ONDERSTREEPT dat aanvallen in het ruimedomein kunnen neerkomen op gewapende agressie tegen een of meer lidstaten op hun grondgebied en dus een reden kunnen zijn om een beroep te doen op artikel 42, lid 7, van het Verdrag betreffende de Europese Unie; BENADRUKT dat het belangrijk is de paraatheid te vergroten; VERZOEKT de hoge vertegenwoordiger de lopende werkzaamheden met de lidstaten voort te zetten door middel van regelmatige oefeningen over de uitvoering van het artikel, op alle strategische gebieden, waaronder ruimtegerelateerde gebeurtenissen die neerkomen op gewapende agressie tegen een of meer lidstaten;

IV. HET GEBRUIK VAN DE RUIMTE VOOR VEILIGHEID EN DEFENSIE **VERBETEREN**

24. HERINNERT ERAAN dat de ruimte een strategisch hulpmiddel is voor militaire missies en operaties en een van de operationele domeinen, samen met land, zee, lucht en cyberspace;

25. HERHAALT dat de ruimtedimensie volledig moet worden geïntegreerd in de planning en uitvoering van missies en operaties in het kader van het gemeenschappelijk veiligheids- en defensiebeleid (GVDB), en VERZOEKT de hoge vertegenwoordiger daartoe concepten te ontwikkelen voor het gebruik van de ruimte in operationele GVDB-opdrachten, in volledige samenhang met de reeds lang bestaande internationale inzet van de EU om de beveiliging, stabiliteit, veiligheid en duurzaamheid van de ruimte te versterken en een wapenwedloop of gewapende conflict in de ruimte te voorkomen;
26. BENADRUKT dat de ruimtevaartvermogens meestal voor tweeërlei gebruik kunnen dienen; ERKENT dat diensten voor overheidsgebruik op EU-niveau, onder meer voor veiligheid en defensie, moeten worden benut en dat de gelegenheid moeten worden aangegrepen om deze diensten verder te ontwikkelen, zonder de bestaande of geplande vermogens op nationaal niveau te kopiëren, met volledige inachtneming van de bevoegdheden van de lidstaten op dit gebied, en daarbij de civiele controle en aard van de ruimtevaartprogramma's van de EU in stand te houden en tegelijkertijd voorrang te geven aan de verwezenlijking van alle doelstellingen van het EU-ruimtevaartprogramma van dit MFK;

27. VERZOEKT de Commissie rekening te houden met de toenemende rol van de ruimte op het gebied van veiligheid en defensie in de ontwikkeling van de ruimtevaartprogramma's van de EU; MOEDIGT de Commissie in dit verband AAN de synergieën tussen de ruimtevaartprogramma's van de EU, het Europees Defensiefonds en Horizon Europa verder te versterken; MOEDIGT de Commissie AAN rekening te houden met de behoeften van gebruikers van veiligheid en defensie in het ruimtedomein, in nauwe samenwerking met de lidstaten en relevante belanghebbenden, en ROEPT de Commissie OP rekening te houden met de noodzakelijke behoeften en vereisten op het gebied van veiligheid en defensie bij de ontwikkeling en het ontwerp van potentiële nieuwe EU-ruimtesystemen en -diensten en bij de verbetering van bestaande;
28. VERZOEKT het EDA de door de lidstaten geuite defensiebehoeften en -vereisten met betrekking tot de ruimte in kaart te brengen, en MOEDIGT de lidstaten en het EDA AAN gebruik te maken van de gelegenheid die de herziening van het vermogensontwikkelingsplan biedt om blijk te geven van veel ambitie bij de ontwikkeling van gezamenlijke ruimtedefensievermogens op EU-niveau;

29. ONDERSTREEPT de belangrijke rol van het Satcen van de EU bij het ondersteunen van de autonome besluitvorming van de EU en haar lidstaten als een Europese autonome capaciteit die producten en diensten levert die voortvloeien uit de exploitatie van relevante ruimteactiva en aanverwante gegevens; BENADRUKT dat in het strategisch kompas wordt opgeroepen tot versterking van het Satcen om de autonome geospatiale inlichtingencapaciteit van de EU te versterken; ONDERSTREEPT dat de autonomie ervan afhankelijk is van een verscheidenheid aan bronnen van satellietbeelden en aanverwante gegevens; IS in dit verband INGENOMEN MET de ondertekening van een gezamenlijke kaderovereenkomst betreffende de toegang tot aardobservatiegegevens van de overheid voor het Satcen, evenals elk relevant huidig en toekomstig PESCO-project, zoals de "gemeenschappelijke hub voor beeldmateriaal uit overheidsbronnen";

30. IS INGENOMEN MET de komende beoordeling van mogelijke opties voor de ontwikkeling van een potentiële nieuwe overheidsdienst voor aardobservatie van de EU die bestaande en geplande vermogens zou aanvullen, zou inspelen op vastgestelde behoeften en rekening zou houden met bestaande initiatieven in het kader van het Europees Defensiefonds en PESCO-projecten, zoals EDF22 SPIDER en de "gemeenschappelijke hub voor beeldmateriaal uit overheidsbronnen" (CoHGI); MOEDIGT de Commissie AAN om in nauwe coördinatie met de lidstaten uitvoeringsopties voor de lange termijn te beoordelen, onder meer voor toekomstige aardobservatievermogens in de EU en voor het verkennen van een rol als constante aanwezigheid door gegevens en diensten aan te kopen, met name via het Satcen; HERINNERT ERAAN dat de lidstaten een centrale rol moeten spelen bij de governance van een dergelijke potentiële dienst, zowel bij de definitie als bij de uitvoering ervan, en BENADRUKT dat rekening moet worden gehouden met de deskundigheid en complementariteit van het Satcen van de EU en het Euspa; NEEMT KENNIS VAN het voorstel van de Commissie om passende governance te helpen definiëren door middel van een "proefproject" dat tijdens het MFK 2021-2027 in Copernicus wordt getest, zonder vooruit te lopen op besluiten over het toekomstige MFK, onder meer om het passende beveiligingsniveau te waarborgen en relevante technologieën in kaart te brengen; BENADRUKT dat het civiele karakter van Copernicus moet worden geëerbiedigd en dat het huidige gegevens- en informatiebeleid ervan in stand moet worden gehouden;

31. ONDERSTREEPT dat het verstrekken van SDA-gerelateerde informatie een nationale verantwoordelijkheid is; MOEDIGT de ontwikkeling AAN van aanvullende specifieke capaciteiten die nodig zijn voor het SDA, zoals sensoren, analysevermogens en andere technologieën, waar mogelijk in samenwerking, onder meer met de financiële steun van het EDF; NEEMT KENNIS VAN het voorstel van de Commissie om in nauwe samenwerking met de hoge vertegenwoordiger en de lidstaten een proefproject uit te voeren om toekomstige synergieën met de subcomponent ruimtebewaking en -monitoring van de EU (EU SST) te verkennen; IS INGENOMEN MET de PESCO-projecten ter ondersteuning van de netwerkvorming van ruimtebewakingsvermogens tussen de EU-lidstaten (zoals het "Europees militair netwerk voor ruimtebewaking" (EU-SSA-N)); HERHAALT zijn steun voor versterking van de SST-vermogens van de EU;
32. BENADRUKT dat weerbare PNT-diensten, zoals de publiek gereguleerde dienst (PRS) van Galileo, strategische hulpmiddelen zijn voor civiele en militaire actoren; ERKENT dat de onbeperkte en ononderbroken toegang tot de PRS wereldwijd de veiligheids- en defensiecomponent van de PNT-vermogens van de EU zal versterken; BENADRUKT het belang van verdere ontwikkeling van Galileo als de autonome norm voor het Europese wereldwijde satellietnavigatiesysteem onder civiel toezicht om zich goed te kunnen positioneren ten opzichte van andere satellietnavigatiesystemen die worden gebruikt;

33. IS INGENOMEN MET de ontwikkeling van veilige en veerkrachtige communicatiediensten voor overheidsgebruikers via IRIS², en MOEDIGT de Commissie in dit verband AAN om, in nauwe coördinatie met de lidstaten, de mogelijke ontwikkeling van aanvullende diensten binnen IRIS² te onderzoeken, onder meer voor veiligheids- en defensiedoeleinden; ERKENT de bijdrage van het ESA via zijn eigen optionele programma betreffende beveiligde connectiviteit en de rol daarvan zoals gedefinieerd in de verordening tot vaststelling van het programma van de Unie voor beveiligde connectiviteit voor de periode 2023-2027;
34. BENADRUKT dat de EU en haar lidstaten absoluut moeten zorgen voor autonome, betrouwbare, veilige, beveiligde, kosteneffectieve en concurrerende toegang tot de ruimte, ook voor veiligheid en defensie, en BENADRUKT derhalve het belang van voldoende lanceerfaciliteiten in de EU, met inbegrip van lanceerplatformen ter ondersteuning van de autonome toegang van de EU en haar lidstaten tot de ruimte; STEUNT de voorgestelde stimulans voor innovatieve, betrouwbare en veelzijdige EU-lanceersystemen die de toegang van de EU tot de ruimte kunnen verbeteren, in nauwe samenwerking met het ESA en zonder afbreuk te doen aan zijn activiteiten op dit gebied, ter aanvulling van de bestaande EU-draagraketten die nodig zijn voor de lancering van onderdelen van het ruimtevaartprogramma van de EU; BENADRUKT dat de toepassing van een Europese voorkeur van cruciaal belang is om de doelstellingen van de ruimtevaartverordening te verwezenlijken; MOEDIGT de Commissie AAN na te gaan hoe het gemeenschappelijk gebruik van middelen de vraag naar Europese lanceerdiensten ten goede kan komen en hoe de ontwikkeling van baanbrekende innovaties kan worden ondersteund, hetgeen van fundamenteel belang is voor het concurrentievermogen van de lanceersector in de EU; HERINNERT ERAAN dat er een Europese strategische visie moet worden vastgesteld om betrouwbare en kosteneffectieve autonome toegang tot de ruimte te waarborgen; VERZOEKT de Commissie een alomvattend plan voor te stellen om ervoor te zorgen dat haar institutionele behoeften, samen met de militaire en veiligheidsbehoeften van de lidstaten, de komende jaren volledig worden gewaarborgd;

35. HERINNERT ERAAN dat samenwerking tussen start-ups op het gebied van ruimtevaart, veiligheid en defensie de ontwikkeling van opkomende en disruptieve technologieën en zeer innovatieve oplossingen voor veiligheid en defensie zal stimuleren, en het algemene concurrentievermogen en de innovatie van de ruimtevaart- en defensie-industrie van de EU zal bevorderen; ONDERSTREEPT dat de samenwerking tussen start-ups en gevestigde industriële spelers moet worden verbeterd en dat de inclusiviteit van kleine en middelgrote ondernemingen moet worden bevorderd, en ROEPT OP optimaal gebruik te maken van de beschikbare instrumenten op EU-niveau, zoals het initiatief voor ruimtevaartondernemerschap Cassini en de regeling voor defensie-innovatie, met inbegrip van de "nieuwe ruimtevaart";
36. MOEDIGT, in een context van tekorten aan vaardigheden op het gebied van ruimtevaart, veiligheid en defensie in de hele EU, de ontwikkeling van vaardigheden AAN op het gebied van openbaar bestuur, met inbegrip van defensie en inlichtingen, en in de industrie van de EU; STEUNT de inventarisatie door het EDA van onderwijs- en opleidingsactiviteiten op het gebied van ruimteveiligheid en -defensie ter ondersteuning van het openbaar bestuur, met inbegrip van strijdkrachten en inlichtingendiensten; VERZOEKT de Europese Veiligheids- en defensieacademie om, in nauwe samenwerking met de lidstaten en het EDA, de uitwisseling van beste praktijken voor opleiding en ontwikkeling van ruimtedefensievaardigheden te bevorderen; IS INGENOMEN MET het voornemen van de Commissie om de EU-ruimteacademie en een grootschalig partnerschap op het gebied van vaardigheden te ontwikkelen, met de steun van het Euspa; en MOEDIGT de Commissie AAN verder steun te verlenen aan regionale clusters en initiatieven die bijdragen tot de verbetering van vaardigheden op het gebied van ruimteveiligheid en -defensie;

V. PARTNERSCHAPPEN VOOR VERANTWOORDELIJK GEDRAG IN DE RUIMTE

37. HERHAALT nogmaals dat wereldwijd gedeelde beginselen van verantwoordelijk gedrag zouden bijdragen tot meer internationale samenwerking in de ruimte, een veiligere ruimte, interferentievrije vreedzame exploratie en vreedzaam gebruik van de ruimte, gemakkelijkere en billijke toegang tot de ruimte en meer transparantie van en vertrouwen in ruimteactiviteiten; ONDERSTREEPT dat bepaalde gedragingen van staten in de ruimte bedreigend kunnen zijn of als zodanig kunnen worden beschouwd en kunnen leiden tot een ongecontroleerde escalatie, onder meer door misverstanden, verkeerde interpretaties of misrekeningen;

38. HERHAALT dat, aangezien veel ruimtesystemen voor tweërlei gebruik bestemd zijn, een aanpak die ruimtedreigingen vermindert door verantwoordelijk gedrag en wordt ondersteund door relevante monitoringcapaciteiten, de meest pragmatische en directe manier is om de ruimte tegenwoordig veiliger te maken; ONDERSTREEPT dat normen, regels en beginselen van verantwoordelijk gedrag in de hele waaier van ruimteactiviteiten in overweging moeten worden genomen, waardoor aanzienlijk wordt bijgedragen aan de bevordering van de veiligheid in de ruimte en aan het waarborgen van een stabiel, veilig en duurzaam gebruik van de ruimte voor vreedzame doeleinden; WIJST NOGMAALS OP het belang van een inclusief formaat en een multistakeholderbenadering, met inbegrip van samenwerking met internationale organisaties, commerciële actoren en vertegenwoordigers van het maatschappelijk middenveld, bij het aanpakken van ruimtedreigingen voor de internationale vrede en veiligheid; BEVESTIGT OPNIEUW de bereidheid van de EU-lidstaten om onder auspiciën van de VN te blijven werken aan de opstelling van dergelijke normen, regels en beginselen, voortbouwend op de dynamiek van de meest recente bijeenkomst van de Open Werkgroep inzake het verminderen van ruimtedreigingen door middel van normen, regels en beginselen van verantwoordelijk gedrag, alsmede inzake resolutie 77/41 van de AVVN; HERHAALT dat politiek bindende toezeggingen over verantwoordelijk gedrag de mogelijkheid niet uitsluiten van toekomstige juridisch bindende instrumenten, die, om doeltreffend te zijn, verifieerbaar moeten zijn en betrekking moeten hebben op alle relevante dreigingen;

39. VEROORDEELT het uitvoeren van destructieve tests met direct-ascent-ASAT-raketten als een duidelijke daad van onverantwoordelijk gedrag in de ruimte; HERHAALT dat de EU-lidstaten de vaste verbintenis zijn aangegaan om geen destructieve tests met direct-ascent-ASAT-raketten uit te voeren overeenkomstig Resolutie 77/41 van de AVVN, en ROEPT alle staten OP zich bij deze verbintenis aan te sluiten; BEVESTIGT NOGMAALS dat de EU-lidstaten bereid zijn met alle VN-lidstaten samen te werken om op deze dynamiek voort te bouwen om onverantwoordelijk gedrag verder aan te pakken;
40. BEVESTIGT OPNIEUW dat de EU en haar lidstaten vastbesloten zijn hun inspanningen voort te zetten en op te voeren om uitdagingen in de ruimte aan te pakken door middel van internationale samenwerking, met betrokkenheid van alle VN-lidstaten en andere relevante belanghebbenden en VN-organen, met name in de processen van de Eerste en de Vierde Commissie van de VN; VERBINDT ZICH ERTOE zich voortdurend en constructief in te zetten in alle relevante internationale organisaties, en benadrukt dat het bestaande internationale recht zonder voorbehoud van toepassing is in en met betrekking tot de ruimte;

41. BENADRUKT het nut van het bespreken van ruimteveiligheidskwesties in het kader van relevante dialogen van de EU met derde landen en internationale organisaties; IS
INGENOMEN MET de dialogen over ruimteveiligheid met gelijkgestemde bilaterale partners en internationale organisaties, met name de voortdurende dialoog met de VS als strategische partner; VERZOEKT de hoge vertegenwoordiger en de Commissie om, overeenkomstig hun respectieve rollen en bevoegdheden, de bestaande bilaterale dialogen over ruimteveiligheid te evalueren en, indien nodig, voor te stellen soortgelijke dialogen te starten met andere landen of relevante internationale organisaties, en regelmatig verslag uit te brengen aan de lidstaten over zowel de voorbereidingen als de resultaten van elke dialoog over ruimteveiligheid, in overeenstemming met de gevestigde praktijk;

42. HERHAALT, naar aanleiding van de derde gezamenlijke verklaring over de samenwerking tussen de EU en de NAVO van 10 januari 2023, dat de samenwerking met de NAVO op het gebied van ruimtevaart verder moet worden versterkt, verdiept en uitgebreid, met volledige inachtneming van de overeengekomen leidende beginselen, namelijk wederzijdse openheid en transparantie, wederkerigheid en inclusiviteit, alsook de beslissingsautonomie van beide organisaties, en rekening houdend met de noodzaak onnodige overlappingsen te voorkomen en voldoende samenhang en interoperabiliteit tussen de twee organisaties te handhaven; MOEDIGT nauwe samenwerking tussen het personeel van de EU en van de NAVO AAN om normen voor ruimteveiligheid en -defensie, met inbegrip van een glossarium en definities, te bespreken; VERZOEKT de hoge vertegenwoordiger en de Commissie mogelijke nieuwe gebieden voor samenwerking in het ruimtedomein te verkennen, zoals de opname van het onderdeel "ruimtedomein" in gezamenlijke inclusieve oefeningen, en tegelijkertijd de gevestigde praktijk van gezamenlijke briefings en wederzijdse uitnodigingen voor evenementen voort te zetten; is in dit verband INGENOMEN met de lopende werkzaamheden inzake de totstandbrenging van een gestructureerde dialoog over de ruimte tussen de EU en de NAVO op personeelsniveau;

VI. CONCLUSIE

43. VERZOEKT de hoge vertegenwoordiger en de Commissie de ruimtestrategie voor veiligheid en defensie uit te voeren in nauwe coördinatie met de lidstaten en in overeenstemming met deze conclusies;
44. ZIET UIT NAAR het eerste gezamenlijke jaarverslag in 2024 van de hoge vertegenwoordiger en de Commissie over de geboekte vooruitgang en mogelijke verdere acties.
